

Mustafa KIZILKOCA¹

Giriş

Toplumsal yaşam, insanoğlunun zamanının büyük kısmını geçirdiği, sosyal ilişkiler kurduğu, kaçınılmaz bir şekilde “örgütsel stres” olarak kavramsallaştırılan sıkıntıların yaşandığı teşkilatlı yapıdır. İş stresi ya da mesleki stres olarak da adlandırılan kavram, pek çok etkene bağlı olarak değişmektedir. İşyerindeki stres etkenlerinden en az dikkat çeken veya normal olarak karşılanana ise yabancı literatürde “Mobbing” Türkçede “Psikolojik yıldırma” olarak ifade edilen sosyo- psikolojik durumdur. Psikolojik yıldırma, bir bireyin ya da bir grubun hedef seçilmiş bireye karşı uyguladıkları sürekli, sistematik, küçük düşürücü, hakir görücü, yıldırıcı, haksız söz ve davranışlarda bulunmasıdır (Bayram, 2010).

Psikolojik Yıldırma sözcük anlamı olarak Latince; psikolojik şiddet, psikolojik yıldırma, baskı, kuşatma, taciz, rahatsız etme veya sıkıntı vermek, duygusal taciz, özellikle hiyerarşik yapılanmanın olduğu gruplarda ve kontrolün güç olduğu kurum ve örgütlerde, otoriteyi elinde bulunduran bir bireyin ya da grubun, diğer bir bireye veya gruba psikolojik olarak uyguladığı, uzun süreli ve sistematik bir şekilde baskı uygulamasıdır, şeklinde tanımlanmaktadır (Çiçekli, 2001).

¹ Dr.Öğr.Üyesi Munzur Üniversitesi Spor Blm. Fak. mkizilkoca@munzur.edu.tr

KAYNAKLAR

- Aktop NG. Anadolu Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Duygusal Tacize İlişkin Görüşleri ve Deneyimleri. Yüksek Lisans. Eskişehir: Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2006.
- Arpacıoğlu G. “İşyerindeki Stresin Gizli Kaynağı Zorbalık ve Duygusal Taciz”. HR Dergisi, 2003 (85): 23.
- Başaran İE. Yönetimde İnsan İlişkileri-Yönetimsel Davranış. Ankara: Aydan Web Tesisleri; 1998.
- Bayram S. Mobbing'e maruz kalan işçinin yasal hakları. Mali Çözüm 2010; (1): 277- 288.
- Begona J, M, Campayo, Javier G C, Gascon S, Bolea M. Medico- Legal Implications of Mobbing a False Accusation of Psychological Harassment at the Workplace. Forensic Science International, 2004, (146):1, 17-18.
- Bolay SH. Felsefe Doktrinler ve Terimler Sözlüğü. 6. Baskı, İstanbul: Akçağ Yayınları, 1996; 228.
- Cemaloğlu N, Şahin ED. “Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Ekim 2007; 15 (2) : 465-484.
- Cemaloğlu N. Örgütlerin Kaçınılmaz Sorunu: Yıldıma. Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanlığı, Bilgi&Yaz 2007;(42):111-126.
- Clarke J. Maymuncuk: İşyerinde İletişim ve Politika. Zülfü Dicleli (Çev). İstanbul: MESS. Yayınları; 2002.
- Cowie H, Naylor P, Rivers I, Smith P. K. & Pereira B. Measuring Workplace Bullying- Agression and Violent Behavior. 2002, (7): 35-51.302
- Cox D, Hoover J. Kızırgan Ortamda Liderlik I. Basım. İstanbul: Mahmut Tuna. (Çev). Sitem Yayıncılık; 2002.
- Çağlayan, H. S., & Fişekçioğlu, İ. B. (2004). Futbol seyircisini şiddete yönelten faktörler. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (12), 127-142.
- Çiçekli, Bülent, Avrupa Sosyal Şartı-Temel Rehber, Ankara 2001.
- Çoban S. Yıldıma Sorununun Çözümüne Yönelik Bir Yaklaşım: İçsel Pazarlama. Verimlilik Dergisi Milli Produktivite Merkezi Yayınları. 2007, (2): 37-54.
- Çobanoğlu Ş. Mobbing-İşyerinde Duygusal Saldırı ve Mücadele Yöntemleri. İstanbul: Timaş Psikoloji Dizisi; 2005.
- Davenport N, Schwartz RD. & Elliott GP. Mobbing: İşyerinde Duygusal Taciz. OC. Önersoy (Çev). İstanbul: Sistem Yayıncılık; 2003.

- Dilman T. Özel Hastanelerde Çalışan Hemşirelerin Duygusal Tacize Maruz Kalma Durumlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans. İstanbul, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, 2007.
- Djurkoviç N, McCormack D, CasimirG. The Physical and Psychological Effect of Workplace Bullying and Their Relationship to Intention-to Leave: A Test of the Psychosomaticand Disability Hypotheses. International Journal of Organization Theoryand Behavior, (2004) 7(4), 469–497.
- Dökmen Ü. Küçük Şeyler 1.Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık; 2004.
- Einarsen S, Raknes BI & Matthiesen SB. Bullyingand Harassment at Workand Their Relationships to Work Environment Quality: An Exploratory Study. European Work and Organiztional Psychologist, 1994; 4(4): 381-401.
- Einarsen S. Harassment and Bullying at Work: A review of the Scandinavian Approach. Aggression and Violent Behavior, 2000;5(4):379-401.
- Goleman D. Duygusal Zekâ. 21.Basım. Banu Seçkin Yüksel(Çev). İstanbul: Varlık/Bilim Yayınları; 2003.
- Gökçe TA. İş Yerinde Yıldırma: Özel ve Resmi İlköğretim Okulu Öğretmen ve Yöneticileri Üzerinde Bir Araştırma. Doktora. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006.
- Gündoğdu, C., Aygün, Y., İlkım, M., & Tüfekçi, Ş. (2018). Explaining the Impact of Disabled Children'Engagement with Physical Activity on Their Parents' Smartphone Addiction Levels: A Sequential Explanatory Mixed Methods Research. Journal of Education and Training Studies, 6(2), 44-53.
- Gündoğdu, C., Bingöl, H., Mutlutürk, N., & Türkmen, M. (2014). Üniversitelerde Öğrenim Gören Taekwondo Milli Takım Sporcularının Sosyo Ekonomik Durumları ile Bu Branşa Katılım Nedenlerinin Araştırılması. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(3), 119-125.
- Hırıgoyen MF. Manevi Taciz Günümüzde Sapkın Şiddet. Heval Bucak (çev). İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- Işık E. İşletmelerde Mobbing Uygulamaları İle İş Stresi İlişkinine Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans. İstanbul: Yıldız Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2007.
- İnal Zorel F. Örgüt Sağlığını Tehdit Eden Bir Olgu Olarak Psikolojik Şiddetin (Mobbing) Engellenmesinde Örgüt İçi İletişimin Rolü. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

- Kinchin, G.D. A highs killed pupil'sex periences withs port education: Australian Council for Health. Physical Education & Recreation, 2001(48): 3-4, 5-9.
- Kök SB. İş Yaşamında Psiko-Şiddet Sarmalı Olarak Yıldırma Olgusu ve Nedenleri. Erzurum: Atatürk Üni. İ.İ.B.F. 14. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, 25-27 Mayıs 2006; 433-448.
- Lee D. Gendered Workplace Bullying in the Restructured UK Civil Service. *Personel Review*, 2002; 31 (1): 205-227.
- Lewis D. "Voices in The Social Construction of Bullying at Work: Exploring Multiple Realitiesin Further and Higher Education". *International Jrl Management and Decision Making*, 2003; 4 (1): 65-81.
- Leyman, H. (1996). The Content and Development of Mobbing at Work. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 5, 165-184.
- Rayner C, Sheehan M, Barker M. Theoretical Approaches to the Study of Bullying at Work *International. J. of Manpower*, 1999;(20): 11-15.
- Recep C. Profesyonel Futbol Kulübü Yöneticilerinin Dönüşümsel Liderlik Stilleri ile Kulüplerinin Örgüt Sağlığı ve Futbolcuların Yıldırma (mobbing) Yaşamaları Arasındaki İlişki. Doktora Tezi.Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,2008.
- Sayers F, Bingham CE, Graham R, Wheeler M. Yöneticilikte İletişim, Kişisel Gelişim ve Yönetim Dizisi, Doğan ŞAHİNER(Çev). İstanbul: Rota Yayınevi; 1993.
- Steiner H, Karnik N. Child or Adolescent Antisocial Behaviour. *Comprehensive Textbook of Psychiatry*, Eighted, Sadock BJ, Sadock VA(Ed), Lippincott Williams and Wilkins, Philadelphia, 2005; (2): 441-448
- Şeker D. Zorbalık Deprem Gibi Bir Şey. İstanbul: Popüler Yönetim Dergisi. 2006; (8): 48-50.305
- Tanoğlu ŞÇ. İşletmelerde Yıldırmanın (Mobbing) Değerlendirilmesi ve Bir Yüksek Öğrenim Kurumunda Uygulama. Yüksek Lisans. Konya, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2006.
- Tınaz P. İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing). İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım. 2006.
- Tolan B, İsen G, Batmaz V.Sosyal Psikoloji. Ankara: AdımYayınları:1991
- Tutar H.İşyerinde Psikolojik Şiddet. 3.Baskı, Ankara:Platin Yayınları, 2004.
- Yücer EE, Öke MK. "Mobbing and bullying: legal aspects related to workplace bullying in Turkey" 2005/2 South-East Europe Riw.
- Zapf D &Gross C. Conflict Escalation and Copingwith Workplace Bullying: A Replication and Extension. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 2001; 10 (4): 497-522.

- Zapf D. Organizational Work Group Related and Personal Causes of Mobbing /Bullying at Work. *International Journal of Manpower*, 1999; 20 (1/2): 70-85.
- Zapf, D.,Knorz, C., Kulla M. (1996). On the Relationship Between Mobbing Factors, and Job Content, Social Work Environment, and Health Outcomes. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 5, 2, 215-237.